

**СТИЛІ СУЧАСНОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ
МОВИ У ПРОФЕСІЙНОМУ
СПІЛКУВАННІ**

Мовний стиль. Класифікація та основні ознаки стилів сучасної української літературної мови

Мовний стиль – це сукупність виражальних засобів і способів їх поєднання у тексті для реалізації функцій спілкування в певній сфері суспільної діяльності.

Українська літературна мова має 5 основних функціональних стилів:

художній

офіційно-діловий

публіцистичний

науковий

розмовний

Офіційно-діловий стиль

Офіційно-діловий стиль – це мова ділових паперів, що використовуються в офіційному спілкуванні між державами, установами, приватними особами і регулюють їх ділові взаємини.

Офіційно-діловий стиль

Офіційно-діловий стиль – функціональний різновид мови, який слугує для спілкування в державно-політичному, громадському й економічному житті, законодавстві, у сфері управління адміністративно-господарською діяльністю.

Основне призначення стилю – регулювання офіційно-ділових стосунків у зазначених вище сферах.

Головні ознаки офіційно-ділового стилю:

1. Документальність.
2. Високий ступінь стандартизації мовного вислову.
3. Виразна логізація викладу.
4. Стабільність.
5. Стислість, чіткість.
6. Висока стандартизація вислову.

Сфера спілкування:

1. Офіційно-ділові стосунки.
2. Спілкування в державно-політичному, громадському, економічному житті.
3. Законодавство.
4. Адміністративно-господарська діяльність.

Мовні засоби офіційно-ділового СТИЛЮ:

1. Стандартна канцелярська лексика.
2. Цілковита відсутність емоційності та образності.
3. Широке використання наказових та безособових форм.
4. Лексика переважно нейтральна, вживається в прямому значенні
5. Використання офіційно-ділової та юридичної термінології, запозичень, інтернаціональної лексики.
6. Вживають специфічні синтаксичні конструкції, кліше.

-
-
7. Поділ на параграфи, пункти, підпункти (рубрикація) для чіткої організації тексту.
 8. Найхарактерніші для цього стилю речення – прості поширені (кілька підметів з одним присудком, кілька присудків з одним підметом, кілька додатків з одним з головних членів речення тощо).
 9. Із різних видів складних речень вживають складнопідрядні, з відокремленими зворотами, із вставними та вставленими конструкціями.

Підстилі:

1. Законодавчий.
2. Дипломатичний.
3. Адміністративно-канцелярський.

Науковий стиль

Науковий стиль – це функціональний різновид літературної мови, що обслуговує **сферу** науки, освіти, техніки.

Завдання 1. *Знайдіть інформацію в Інтернеті про науковий стиль й заповніть таблицю.*

Жанри використання	Призначення	Сфера використання	Ознаки	Мовні засоби	Підстилі

Класифікація та основні ознаки стилів сучасної української літературної мови

Художній стиль – це мова художньої літератури, «особливий спосіб мислення, створення мовної картини світу»

Основне призначення стилю – різнобічний вплив на думки і почуття людей за допомогою художніх образів.

Жанри художнього стилю:

- трагедія, комедія,
- драма, водевіль,
- роман, повість
- новела, оповідання,
- поема, вірш,
- байка, епіграма.

Головні ознаки художнього стилю:

- емоційність, образність, експресивність;
- використання всього багатства української лексики, особливо емоційно-експресивної (синонімів, омонімів, антонімів, фразеологізмів), лексики різного походження, в тому числі архаїчної, діалектної, професійної, жаргонної лексики, якщо це викликано певною стилістичною метою;

Мовні засоби художнього стилю:

- уживання найрізноманітніших зображальних засобів: метафор, епітетів, порівнянь, повторів, перифраз, антитез, гіпербол та ін.;
- послуговування різними типами речень, як за будовою, так і за метою висловлювання.

Сфера використання художнього стилю:

- мистецтво слова
- література
- творча діяльність
- культура
- освіта

Підстилі художнього стилю:

- епічний
- ліричний
- драматичний
- комбінований

Публіцистичний стиль

Публіцистичний стиль – це стиль засобів масової інформації (газет, журналів, часописів, інтернет-видань, рекламних текстів тощо).

Основне призначення стилю – обговорення, відстоювання і пропаганда важливих суспільно-політичних ідей, формування відповідної громадської думки, сприяння суспільному розвитку.

Головні ознаки публіцистичного стилю:

- доступний, чіткий виклад матеріалу, орієнтований на швидке сприймання повідомлень, на стислість і зрозумілість інформації;
- використання суспільно-політичної лексики: *державність, громадянин, поступ, єдність, національна ідея, електорат, багатопартійність* тощо.

Головні ознаки публіцистичного стилю:

- емоційно забарвлені слова, риторичні запитання, повтори, фразеологічні одиниці, метафори (*політичні дивіденди, політична орбіта України, президентський старт, парламентський хор*), перифрази та ін.
- ТОН мовлення пристрасний, оцінний.

Жанри публіцистичного стилю:

- виступ
- нарис
- публіцистична стаття
- памфлет
- фейлетон
- дискусія
- репортаж

Сфера спілкування:

- Громадсько-політичне життя
- Суспільно-культурна діяльність
- Виробнича діяльність
- Навчання

Мовні засоби публіцистичного стилю:

- Суспільно-політична лексика
- Емоційно-забарвлені слова
- Риторичні запитання
- Вигуки, повтори
- Точні найменування
- Багатозначна образна лексика

Підстилі публіцистичного стилю:

- Стиль ЗМІ
- Художньо-публіцистичний (памфлети, фейлетони, нариси, есе)
- Науково-публіцистичний (літературно-критичні статті, огляди)

Розмовний стиль

Розмовний стиль обслуговує усне повсякденне спілкування в побуті, у родині, на виробництві.

Основне призначення – бути засобом впливу й невимушеного спілкування, жвавого обміну думками, судженнями, оцінками, почуттями, з'ясування виробничих і побутових стосунків.

Головні ознаки розмовного стилю:

- широке використання побутової лексики, фразеологізмів, емоційно забарвлених і просторічних слів, звертань, вставних слів і словосполучень, неповних речень;
- характерне порушення літературних норм: уживання русизмів, вульгаризмів, жаргонізмів, неправильна вимова слів.

Підстилі розмовного стилю:

- **розмовно-побутовий** (мова побутового спілкування);
- **розмовно-професійний** (мова, якою спілкуються не в побуті, а у виробничій, освітній та ін. сферах).

Конфесійний стиль

Конфесійний стиль обслуговує релігійні потреби суспільства (стиль церковних проповідей, молитовників, служебників, перекладів агіографічної літератури (література про святих). Це мова Святого Письма, молитов, казань тощо.

Ораторський стиль

Ораторський стиль – стиль усного публічного виступу, розрахований на емоційне сприйняття слухачами.

Майстерність оратора виявляється в логічній та послідовній побудові промови, у досконалому володінні нормами літературної мови.

Епістолярний стиль

Епістолярний стиль – стиль листів, письмового спілкування людей у сфері побуту, особистого життя, виробництва, ділових стосунків. Розрізняють листування офіційне (службове) і неофіційне (приватне).

Зробіть стилістичний аналіз уривків: визначте стиль, підстиль, сферу використання, жанр, ознаки й мовні засоби.

1. Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть,
Плугатарі з плугами йдуть,
Співають ідучи дівчата,
А матері вечерять ждуть.
Сем'я вечеря коло хати,
Вечірня зіронька встає.
Дочка вечерять подає,
А мати хоче научати,
Так соловейко не дає.

Характеристика

Захарченка Івана Петровича,
головного економіста відділу заробітної плати та
соціально-трудова відносин обласного управління праці
та соціальних питань, 1946 року народження, освіта
вища, за фахом – економіст

Захарченко І.П. працює головним економістом відділу заробітної плати та соціально-трудова відносин обласного управління праці та соціальних питань з березня 1994 року. За короткий час набув досвіду аналітичної роботи з питань праці і трудових відносин, володіє умінням грамотно, аргументовано і коротко викладати і оформляти документи. Працює творчо.

Звертає увагу на поліпшення методів роботи. Займається питаннями реалізації цільової комплексної програми підвищення ефективності використання трудових ресурсів області, запровадження передових форм організації праці.

Систематично працює над підвищенням свого теоретичного рівня, економічних знань, виступає з лекціями з питань оплати праці та соціально-трудова відносин на семінарах.

Самокритичний, визнає власні упущення.

Бере активну участь у громадському житті управління. Є членом профкому управління.

Користується авторитетом серед колег, скромний у побуті, сім'ї.

Проте Захарченку І.П. необхідно виявляти більше оперативності у виконанні доручень начальника відділу, частіше бувати в трудових колективах.

Захарченко І.П. відповідає посаді, яку обіймає.

Начальник відділу
оплати праці та соціально-
трудова відносин

ПІБ

Голова профкому

ПІБ

Дата

З характеристикою ознайомлений

І.П. Захарченко

Дата

. Міністерство інфраструктури та профільні інститути "Укравтодору" вивчають можливість використання золошлаків при будівництві доріг.

Про це журналістам після засідання уряду в середу заявив міністр інфраструктури Володимир Омелян, передає [УНІАН](#).

"Ми зараз відпрацьовуємо з профільними інститутами "Укравтодору" відповідну пропозицію. Ми знаємо, що такі технології використовуються в ряді європейських країн", - заявив Омелян.

"Нам важливо дотримання простих екологічних норм, тому що ми розуміємо, що ці шлаки містять екологічно небезпечні відходи, щоб вони не шкодили здоров'ю людей", - сказав він. <https://www.epravda.com.ua/news/2019/02/6/645035/>

. — Гарна... мордою хоч пацюки бий: сама товста, як бодня, а шия хоч обіддя гни.

— Ну, то сватай Одарку Ходаківну: ця тоненька, як очеретина, гнучка станом, як тополя; личко маленьке й тоненьке, мов шовкова нитка; губи маленькі, як рутяний листок. З маленького личка хоч води напийся, а сама пишна, як у саду вишня, а тиха, неначе вода в криниці.

Старий Кайдаш аж набік сплюнув, а Карпо промовив:

— Вже й знайшов красуню! Та в неї лице, як тріска, стан, наче копистка, руки, як кочерги, сама, як дошка, а як іде, то але кістки торохтять.

— Але ж ти й вередливий! То сватай Хотину Корчаківну,
— сказав Лаврін і засміявся.

КОМПІЛЯЦІЯ, і, жін.

1. тільки одн. Писання твору на підставі чужих матеріалів без самостійного дослідження й опрацювання джерел; компілювання. *Займатися компіляцією.*

2. Твір, написаний таким способом

Закінчіть речення.

- 1. У державно-правовій і суспільно-виробничій сферах використовують стиль ...*
- 2. Виступ, нарис, фейлетон – жанри стилю...*
- 3. Епічний, ліричний, драматичний – це підстилі ... стилю.*
- 4. Ознаки розмовно-побутового стилю*
- 5. Рецензія, стаття, лекції, курсова робота, монографія – жанри реалізації стилю ...*
- 6. Мовні засоби офіційно-ділового стилю...*
- 7. Ознаки публіцистичного стилю ...*
- 8. Призначення художнього стилю ...*
- 9. Заява, резюме, лист, оголошення – це жанри реалізації ...*
- 10. Стиль ЗМІ, художньо-публіцистичний, науково-публіцистичний – це підстилі...*
- 11. Лише усну форму обслуговує ...*
- 12. У науці, техніці, освіті використовують ...*
- 13. Призначення наукового стилю ...*

Відредагуйте словосполучення.

Зупинити автобус по вимозі, виконати при умові, на протязі місяця, зріст економіки, працює в якості керівника, думаю те ж саме, слідкувати за виконанням роботи, з іншої сторони, договірні сторони, розповсюджувати інформацію, привести приклад, бувший керівник, наступаюче свято, окружаюче середовище, бажаючи взяли участь, починаючий інженер, несучий сигнал, миючий засіб, ведуча галузь, пануюча ідея..